

A MAGYAR BIOLÓGIAI TÁRSASÁG EMBERTANI SZAKOSZTÁLYÁNAK MŰKÖDÉSE AZ 1979. ÉVBEN

202. szakülés, 1979. január 15.

TÖRÖK ANNA—HÁMORI JÓZSEF—ROSTA TIBOR—HALASSI SÁNDOR—SZALAI ZSUZSA: Egyes fogméretek és indexek összehasonlító vizsgálata szekszárdi, debreceni, szerepi és szombat-helyi népességben.

ROSTA TIBOR—HÁMORI JÓZSEF—TÖRÖK ANNA—KISS ÉVA: A Carabelli-gumó előfordulásának vizsgálata hazai népességekben.

KISS ÉVA—HÁMORI JÓZSEF: A metszőfogak lapátformasága — statisztikai, matematikai elemzés antropológiai szempontból.

VARGA TIBOR—SUSA ÉVA—SZABÓ ÁRPÁD—FÜZES LÁSZLÓ: A fogantatási idő meghatározása születéskori testméretek alapján.

203. szakülés, 1979. február 12.

NAGY MÁRIA: Időskorúak humánbiológiai „anamnézise”.

VÁMOS KÁROLY: A veleszületett idegrendszeri rendellenességek, valamint a veleszületett szív- és érrendszeri rendellenességek Magyarországon 1970—1974 között.

TAKÁCS ZOLTÁN—REX-KISS BÉLA: ABO és Rh(D) vércsoportvizsgálatok a Bodroghözben, Hegyközben és Hegyalján.

204. szakülés, 1979. március 12.

SUSA ÉVA—VARGA TIBOR—SZABÓ ÁRPÁD: A foramen transversarium variációi.

TÓTH TIBOR: Beszámoló a X. Nemzetközi Antropológiai és Etnológiai Kongresszusról.

GYENIS GYULA: Az emberré válás néhány kérdéséről.

205. szakülés, 1979. április 9.

DIENES ISTVÁN: Hiedelmek a betegség okairól a honfoglalóinknál.

HENKEY GYULA: Az órhalmi palócok etnikai embertani vizsgálata.

SZÁSZI ÉVA: Pszichológiai tesztvizsgálatok Órhalomban.

206. szakülés, május 14.

MENK, ROLAND (Genf): Anthropologie des europäischen Neolithikums.

LENGYEL IMRE: Az emberi csontmaradványokban megőrzött genetikai információk.

207. szakülés, 1979. június 18.

TÓTH TIBOR: A magyar nép szomatológiájának néhány problémája.

EIBEN OTTÓ—KARDOS ILDIKÓ—KOVÁCS GÉZA—PAPY ILONA: Szakmunkástanulók testi fejlettsége, testösszetétele és szomatotípusa.

208. szakülés, 1979. október 15.

MÁTÉ, MECHTHILD: Dermatoglyphiai vizsgálatok szívinfarktusos betegeken.

REX-KISS BÉLA: Megfigyelések az A₂ allotípus és génjének (p₂) kialakulásában és elterjedésében.

JUHÁSZ FERENC: Vércsoport-megoszlás vizsgálata a klaszter-elemzés módszereivel.

VÁMOS KÁROLY: A végtagrendellenességek születés kori gyakorisága.
 GYENIS GYULA: Beszámoló padovai tanulmányutmról.

(E. O.)

Filozófiai emberkoncepció és antropológia

A Pécsi Akadémiai Bizottság és a TIT Baranya megyei szervezete 1978. november 27—29-én „*Filozófia, ember, szaktudományok*” címmel konferenciát rendezett. A három nap alatt 7 előadás és 9 korreferátum hangzott el, melyek arra voltak hivatottak, hogy elősegítsék a marxista filozófiai emberkoncepcióval és a szaktudományok mai eredményeivel összefüggő kérdések tisztázását.

A referátumokat a filozófia (JÓRI JÁNOS, HERMANN ISTVÁN), a pszichológia (GARAI LÁSZLÓ), az általános biológia (CSÁNYI VILMOS), a neurofiziológia (GÁRASYÁN ENDRE), a humánbiológia (NEMESKÉRI JÁNOS) és a humángenetika (CZEIZEL ENDRE) egy-egy szakembere tartotta.

Ezek közül kétségtelenül CSÁNYI VILMOS „*A kulturális evolúció biológiai alapjai*” című, rendkívül logikus, természettudományi alapokon nyugvó, a filozófiai ismereteket színvonalasan alkalmazó beszámolóját kell a legsikerültebbnek tartanunk. Nagyon eredeti hipotézisét az evolúciós nullrendszerek kialakulásáról, a fejlődés menetét az atomos szinttől egészen a gondolkodás kialakulásáig végigvezetve, valóban élmény volt hallgatni.

Anélkül, hogy bármiféle értékelő sortrendet állapítanánk meg, a másik legnépszerűbb és kiválóan sikerült előadásnak CZEIZEL ENDRE „*A humángenetika modern emberkoncepciója*” című referátumát tarthatjuk. Nagyon meggyőzően jutott el a kiváló előadó a mutáns gének problematikájától a genetikai ismeretekből adódó gyakorlati kérdéseiig, a szellemi fogyatékoság és az egyéni, illetve közösségi felelősség kapcsolatának felvetéséig.

A többi előadást is nagy érdeklődés kísérte éppúgy, mint a korreferátumokat, bár ezek színvonala már nagyon változó volt. A korreferátumok különösen nagyon széles skálán mozogtak nemcsak a téma, hanem a mondanivaló tekintetében is.

Közülük számunkra témája alapján mindegyiknél többet ígért NEMESKÉRI JÁNOS „*Az ember és a társadalom biológiája — a humánbiológiai kutatások eredményei*” című előadása. Az ember származásának, az emberi népség kialakulásának és fejlődésének, valamint a ma emberének kérdéseit, az ezekkel kapcsolatos újabb kutatások és eredmények néhány vonatkozását érintette az előadó. Az igen sok adatot felsorakoztató előadás azonban adós maradt azzal a szemlélettel, melyet mind CSÁNYI, mind CZEIZEL előadásából a hallgató megkapott, nevezetesen a filozófia és a szaktudomány korrek, alkotó jellegű kapcsolatát nem éreztük kellőképpen érvényre jutni.

A másik, ugyancsak a szűkebb szakterületünket érintő előadást HARSÁNYI LÁSZLÓ tartotta „*A kriminológiai antropológia múltja és jelene*” címmel.

A konferencia zárószavait VERECZKEI LAJOS kandidátus mondta el, de egyúttal ő is összegezte a tanulságokat.

E rövid részletesebb tárgyalás után az antropológus szakember számára is levonható tapasztalatok összefoglalását is szükségesnek látszik megadni.

Ez a téma ilyen felvetésben sem új. Az 1965 körül felvetődött, és főként Ágh Atilla cikkeiben körvonalazott marxista emberkoncepció, személyiségelmélet, vagy ahogyan ő fogalmazta a marxizmus antropológiájának kérdése már vitát váltott ki a szakemberek és filozófusok között. Akkoriban a filozófia és az antropológia mint szaktudomány oldaláról tekintve éppen e sorok írója filozófus társszerzővel fejtette ki álláspontját a kérdésben. Akkor is felhívtuk a figyelmet arra, hogy nem célszerű a marxista filozófiai antropológia és a természettudományos antropológia fogalmainak keverése vagy a kettő összeolvasztása. Ezt követően az Antropológiai Bizottság is foglalkozott a kérdéssel. Éppen ezért csak sajnálni lehet, hogy a 12 évvel ezelőtt szakemberekkel együtt kialakított véleményt a humánbiológiai referátum mégiscsak nem is érintette, holott pontosan ez volt a konferencia fő problémája is. Ha valamelyik szaktudomány, akkor éppen az antropológia az, amelyik a legtöbbet tud nyújtani a filozófusoknak ilyen vonatkozásban.

Pedig a fogalmak tisztázására nagy szükség lett volna, mivel ezen a konferencián is kitűnt, és az értékelésben is hallhattuk, hogy a filozófusok és antropológusok azonos fogalmakat különböző módon értelmeznek. Ezért tartjuk itt szükségesnek ismételt hangsúlyozni, hogy az antropológia elnevezést vagy csupán a biológiai tudományok egyik ágára tartjuk alkalmasnak, vagy ha filozófusaink is ragaszkodnak a fogalomhoz, akkor különböztesünk meg filozófiai ant-

ropológiát és természettudományi (vagy fizikai) antropológiát. Ezt az is indokolja, hogy az embert egyik tudomány sem tudja teljes egészében, minden vonatkozásával együtt tanulmányozni, viszont a két tudományterület eredményeinek egyesítése révén valóban sokat lehet előrelépni az emberkoncepció, az ember fogalmának egzaktabb megfogalmazása kérdésében. Nem valószínű, hogy a természettudományból az antropológiai elnevezés kiiktatására kellene gondolni — ma már kissé túlhaladottnak tűnő fenntartások vagy azok megkerülése miatt — és helyette a humánbiológia elnevezést kellene bevezetni. Ilyen megfontolások alapján gondolkodni lehet a zoológiának zoobiológiára, vagy a botanikának phytobiológiára való átkelesztésének a lehetőségéről is, amit nem valószínű, hogy osztatlan örömmel fogadnának az érintett szaktudományok művelői.

Ugyancsak sokszor hallhattuk a három nap alatt a Homo genus „különböző speciestestek” neveiről is, mint a homo faber, h. universalis, h. futurus, h. socialis fogalmakról. Kérdés, hogy ezek a mesterkélt elnevezések mennyiben tesznek tudományosabbá egy előadást? Sokkal inkább a tudományos nyelv pongyola kifejezéseiként tarthatjuk ezeket számon, de emellett még zűrzavart is okozhatnak. Úgy véljük ugyanis, hogy az „okos ember”, a Homo sapiens fogalmánál semmivel sem mond többet az eszközkészítő, az egyetemes, a jövő társadalmi emberének elnevezése, mivel mindezek már eleve a Homo sapiens jellemzői.

A konferencia bebizonyította, hogy ma már a két szakterület, a filozófiai és a szaktudományok egymás mellett haladásáról kell beszélünk, hogy a marxista filozófiának nem lehet feladata a szaktudományok közötti vita bírójaként fellépni. A cél közös: a valóság hű tükrözésének megvalósítása. Ezt pedig csak úgy lehet elérni, ha mind a filozófusok, mind az egyes szaktudományok művelői odafigyelnek egymás eredményeire, és a szakmai-ideológiai problémák megvitatásánál nem filozófiai tételek hangoztatására törekszenek, hanem egymás megértésére — mint ahogyan ezt Pécsen is láttuk — és az eredményeknek kölcsönösen magas szintű alkalmazására.

Dr. Farkas Gyula

